

Toets van het MWeA aan de in INBO.A.2012.79 voorgestelde vereiste habitatoppervlakte voor de verschillende zones van de Zeeschelde

Nummer:	INBO.A.2012.154
Datum advisering:	22 november 2012
Auteur:	Erika Van Den Bergh
Contact:	Erika Van Den Bergh (erika.vandenbergh@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	Telefonisch verzoek van 1 oktober 2012
Geadresseerden:	Universiteit Antwerpen Groep Ecosysteembeheer T.a.v. Tom Maris Universiteitsplein 1 2610 Wilrijk Tom.maris@ua.ac.be

AANLEIDING

Deltares en Universiteit Antwerpen (verder UA) hebben samen de evaluatiemethodiek voor de geïntegreerde systeemmonitoring van het Schelde-estuarium opgesteld. Bij het opstellen van deze methodiek was ook INBO nauw betrokken. De methodiek is intussen opgesteld, al ontbreken er nog een paar items. Het betreft sleutelsoortenlijsten en referentiematrices voor het hoofdstuk "Flora & Fauna", en lijsten met te toetsen habitatoppervlakte voor het hoofdstuk "Leefomgeving".

De Vlaams Nederlandse Scheldecommissie heeft de Universiteit Antwerpen gevraagd om de ontbrekende items op te lijsten of aan te vullen. De UA zal deze opdracht coördineren en zelf instaan voor de verdere uitwerking van het hoofdstuk "Flora & Fauna".

Voor het hoofdstuk "Leefomgeving" staat UA niet zelf in, maar werd aan INBO gevraagd te toetsen habitatoppervlakten per zone voor de Zeeschelde voor te stellen (Van den Bergh et al, 2012). Eerder werd in Adriaenssen et al. (2005) als oppervlaktedoelstellingen voor slikken en schorren in de Zeeschelde gesteld dat er 500 ha slikken en 1500 ha schorren moesten bijkomen in de Zeeschelde. Maatregelen om die te realiseren zijn vastgesteld in het MWeA voor het geactualiseerde Sigmoplan (Waterwegen en Zeekanaal, 2005).

De oppervlaktedoelstellingen voor slikken en schorren in Adriaenssen et al (2005) waren echter berekend voor de volledige Zeeschelde en niet gespecificeerd per zone. Doelstellingen per zone waren in 2005 enkel semi kwantitatief vastgesteld (Van den Bergh et al, 2003).

VRAAGSTELLING

Concreet worden de in Van den Bergh et al (2012) (INBO.A.212.79) voorgestelde habitat oppervlakten per zone in de Zeeschelde getoetst aan de te realiseren oppervlakten van het MWeA (Waterwegen en Zeekanaal, 2005). Bovendien wordt gevraagd om OMES compartiment 9 toe te voegen aan de zone met sterk saliniteitsgradiënt en om de zijrivieren van zone 7a ,Durme en Rupel apart te houden.

TOELICHTING

1.1 Concretisering van de voorliggende vraag

Concreet betekent de voorliggende vraag dat de voorgestelde streefoppervlakte per zone moeten vergeleken worden met wat de totale oppervlakte per zone zou zijn indien het MWeA **zoals beslist in juli 2005** (Beslissing van de Vlaamse regering van 22 juli 2005) volledig zou uitgevoerd worden, rekening houdend met **de toen gerapporteerde aanwezige habitats per zone**. In Adriaenssen et al (2005), op basis waarvan de maatregelen voor het MWeA gedefinieerd werden, waren enkel doelstellingen voor slikken en schorren gedefinieerd. We zullen dan ook enkel de voorgestelde oppervlakten slikken en schorren per zone toetsen en verder niet ingaan op de voorgestelde oppervlakte voor subtidale ecotopen.

Bij het vaststellen van de maatregelen voor het MWeA voor het geactualiseerde Sigmoplan werd echter ook al geanticipeerd op beslissingen van andere beleidstrajecten, meer bepaald de realisatie van de doelstellingen voor het Antwerps havengebied zoals die ruimtelijk vertaald werden in de Achtergrondnota Natuur (ANB, 2006) de kleinschalige ontpolderingen die in 2005 nog niet gerealiseerd waren (Heusden en Lillo) en de GGG's van Lippenbroek en Kruibeke-Bazel-Rupelmonde.

1.2 Minimum oppervlakte slik en schor per zone volgens Van den Bergh et al (2012).

Tabel 1: Minimum oppervlakte (ha) slik en schor per zone volgens Van den Bergh et al (2012). En totaal oppervlakte doelstelling voor slikken en schorren langs de volledige Zeeschelde en zijrivieren.

Segment	Zone	slik	schor	intergetij
3	Sterke saliniteit gradiënt	454	498	952
4	Oligohalien	269	282	551
5	Zoet lange verblijftijd	225	287	512
6	Zoet korte verblijftijd	129	192	321
7a	Rupel	177	263	440
	Durme	47	69	116
7b	zijrivieren Netes-Zenne-Dijle	221	343	564
Totaal	Zeeschelde + zijrivieren	1613	2392	4005

1.3. Aanwezige oppervlakte slikken en schorren in 2005 gerapporteerd

Tabel 2: gerapporteerde oppervlakte (ha) slik en schor per zone volgens Adriaensen et al, 2005 en Speybroeck et al 2008 voor de zijrivieren Dijle Zenne Netes.

	Zone	slik 2005	schor 2005	intergetij 2005
3	Sterke saliniteitsgradient	410	195	606
4	Oligohalien	70	122	192
5	Zoet lange verblijftijd	27	203	230
6	Zoet korte verblijftijd	33	90	123
7a	Rupel	26	43	69
7a	Durme	25	100	125
7b	Dijle-Zenne-Netes	51	145	196
	totaal	642	899	1541

1.4. Te realiseren oppervlakte estuariene natuur per zone volgens het MWeA en ander beslist beleid (Tabel 3).

Zone	Gebied	Ingreep	Oppervlakte
3	grensgebied	Aantakking	15
3	Prosperpolder-Doelpolder	Ontpoldering/GGG	463
3	Potpolder van Lillo	Afgraven	17
3	Fort Filip-	Ontpoldering	43
3	Stort van Burchtse Weel	Afgraven	2
3	Burchtse Weel	Aantakking	68
3	Sterke Saliniteitsgradient		608
4	Tielrode Broek	GOG / GGG	96
4	Groot Schoor (Bornem)	Ontpoldering	23
4	stort Ballooi	Afgraven	12
4	Stort van Hingene	Ontpoldering	8
4	Schouselbroek	GOG / GGG	127
4	Polder van Kruikeke	GOG/GGG	300
4	Oligohalien		566
5	Grote Wal-Kleine Wal-Zwijn	GOG / GGG	149
5	Vlassenbroekse polder, deel 1	GOG / GGG	102
5	Uiterdijk	Ontpoldering	12
5	Groot Schoor (Hamme)	Ontpoldering	27
5	De Bunt	Ontpoldering / GGG	99
5	Zoete zone met lange verblijftijd		388
6	Bergenmeersen	GOG / GGG	41
6	Wijmeers, deel 2	Ontpoldering	28
6	Heusden	Ontpoldering	10
6	zoete zone met korte verblijftijd		79
7a	Polder van Waasmunster	Ontplodering	11
7a	Klein Broek	Ontpoldering	33
7a	Groot Broek	Ontpoldering	64
7a	Potpolder I	Ontpoldering	82
7a	Durme		190
7a	Bovenzanden	GOG / GGG	34
7a	Stort de Naeyer	Afgraven	5
7a	Rupel		39
7b	Oude Dijlearm	GOG / GGG	3
7b	Anderstadt II	GOG / GGG	15
7b	Anderstadt I	GOG / GGG	12
7b	Grote Vijver, deel 1	GOG / GGG	24
7b	Grote Vijver, deel 2	GOG / Aantakking	79
7b	Grote Vijver, deel 2	GOG / Aantakking	79
7b	Dijle-Zenne-Netes		213
7b	Herinrichting Grote Nete	Dijkverplaatsing	830
7b	Schonenberg	Dijkverplaatsing	5
7b	Schonenberg	Dijkverplaatsing	14
7b	Varenheuvel - Abroek	Dijkverplaatsing	211
7b	Dijle-Zenne-Netes winterbed		1060

1.5. Verschil tussen het MWeA en de oppervlakte doelstellingen per zone

Tabel 4: Ondergrens voor het GEP oppervlakte intergetijdengebied per zone (GEP), gerapporteerde oppervlakte 2005 (2005), te realiseren oppervlakte estuariene natuur volgens beslist beleid (MWeA) en het verschil tussen het beslist beleid en het GEP per zone (MWeA-GEP). Voor de zone 7b werden de oppervlakten te realiseren winterbed (1060ha) door dijkverplaatsing niet meegeteld.

Zone	GEP	2005	MWeA	MWeA+ 2005	MWeA-GEP
3 Sterke saliniteitsgradient	952	606	608	1214	262
4 Oligohalien	551	192	566	758	207
5 Zoet lange verblijftijd	512	230	388	619	107
6 Zoet korte verblijftijd	321	123	79	202	-119
Totaal Zeeschelde	2675	3156	1642	2793	118
7a Durme	116	125	190	315	199
7a Rupel	440	69	39	108	-332
7b Dijle-Zenne-Netes	564	196	213	409	-155
Totaal Zeeschelde + zijrivieren	4005	4696	2084	3625	-380

CONCLUSIE

- De oppervlaktebalans estuariene natuur van het beslist beleid voor de Zeeschelde en haar zijrivieren ten opzichte van het GEP is negatief. Er is een tekort van 380ha.
- De oppervlaktebalans estuariene natuur van het beslist beleid voor de Zeeschelde zonder de zijrivieren ten opzichte van het GEP is positief. Er is een marge van 118 ha op het totaal pakket aan maatregelen. In zoete zone met korte verblijftijd is er echter een tekort van 119 ha.
- De oppervlaktebalans estuariene natuur van het beslist beleid voor het Rupelbekken ten opzichte van het GEP is negatief, er is een tekort van 487ha.

REFERENTIES

- Adriaensen, F., Van Damme, S., Van den Bergh, E., Brys, R., Cox, T., Jacobs, S., Konings, P., Maes, J., Maris, T., Mertens, W., Nachtergale, L., Struyf, E., Van Braeckel, A., Van Hove, D. & Meire, P. (2005) Instandhoudingsdoelstellingen Schelde-estuarium, Universiteit Antwerpen, Rapport Ecobe 05R.82, Antwerpen.
- Agentschap voor Natuur en Bos, Aeolus & Universiteit Antwerpen (2006). Achtergrondnota Natuur Haven van Antwerpen. Finale versie 30 maart 2006.
- Van Den Bergh, E. Van Ryckegem, G., Van Braeckel, A., Vandevoorde, B. en Mertens, W. 2012. Advies betreffende de vereiste habitatoppervlakte voor de evaluatiemethodiek voor de geïntegreerde systeemmonitoring van het Schelde-estuarium. INBO.A.2012.79. 11pp
- Van den Bergh, E., Van Damme, S., Graveland, J. De Jong, D. Baten, I. & Meire, P. (2003). Studierapport natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium. Werkdocument/RIKZ/OS/2003.825x.
- Waterwegen en Zeekanaal NV. (2005). Geactualiseerd Sigmapijn voor veiligheid en natuurlijkheid in het bekken van de Zeeschelde. Synthesenota. NV Waterwegen en Zeekanaal.
- Speybroeck, J.; Breine, J.J.; Vandevoorde, B.; Van Wichelen, J.; Van Braeckel, A.; Van Burm, E.; Van den Bergh, E.; Van Thuyne, G.; Vyverman, W. (2008). KRW doelstellingen in Vlaamse getijrivieren: Afleiden en beschrijven van typespecifiek maximaal ecologisch potentieel en goed ecologisch potentieel in een aantal Vlaamse getijrivier-waterlichamen vanuit de - overeenkomstig de Kaderrichtlijn Water - ontwikkelde relevante beoordelingssystemen voor een aantal biologische

kwaliteitselementen.. Rapport van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek,
R.2008.56. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel. 153 pp.